

Rinze Ijbema - 3 juni 2012 – Zondag 16

1. Kom je in de kerk, begint hij over de hel. [Op een doopzondag nog wel.] Terwijl jouw leven net zo mooi loopt. Je wordt blij van het voorjaar, je bent dankbaar dat je werk hebt, je maakt lol met je vrienden... wat moet jij dan met de hel? Om te beginnen: jij mag dan blij zijn, maar jij bent ook haar broer en mijn zus en als zij of ik jou nou vertellen dat hij hier of zij daar van binnen uit weet hoe de hel eruit ziet, wil jij dan niet even naar haar luisteren? 'Zij' kan een vluchteling zijn, die haar eigen kinderen voor haar ogen heeft zien vermoorden, die is misbruikt, die geen idee van toekomst heeft. Puur hel. Hij kan een gewone jongen lijken, maar van binnen, in zijn hoofd of misschien in zijn lichaam kan het spoken, dan wil hij het liefste dood. Puur hel: alleen en bang.

Nu zeggen ze in de kerk dat Jezus bewust die hel is ingegaan. Dan kun je denken: dat is wel vreemd, dat een mens ervoor kiest om in de hel te leven. Maar het is nog gekker, als je bedenkt dat Hij net zo hard God is als mens. Wat moet God in de hel? 'Nedergedaald ter helle,' zegt de Apostolische Geloofsbelijdenis.' Eigenlijk een beetje een zinnetje waarmee we als kerk wat in onze maag zitten. Is die hel waar Christus was, is dat een plaats, de ondergrondse hoofdkwartieren van de duivel? Of is het een meer symbolische plaats, zeg: de toestand van de dood? Of is het meer beschrijvend bedoeld: een helse situatie, niet letterlijk een plek of symbolische verblijfplaats? Er is een goede reden om voor de laatste te kiezen: ten diepste is de hel het gevoel van helemaal alleen staan, zonder mensen, vooral zonder God, en bang zijn, doodsbenauwd.

En ze zeggen in de kerk dat Jezus dat heeft meegemaakt, op z'n diepst, op z'n meest gruwelijk. Niemand was ooit zo dichtbij God als Hij, niemand was ooit zo ver van God als Hij. Daardoor is er iets veranderd. Als jij in de hel zit en je vraagt je af: 'Mijn God, waar bent U nu mee bezig?' dan kan het zijn dat Hij geen antwoord geeft – nog niet. Maar als je zegt: 'Mijn God, waarom hebt U mij verlaten?' dan zal Hij zeggen: 'Hoe bedoel je: verlaten? Hier ben Ik.' Soms komt Hij je dat zelf vertellen, soms moet je daarvoor je bijbeltje weer opendoen, en soms moet je de deur even open doen. Dat laatste is wanneer God gebruik maakt van je broers en zussen om jou door te geven dat Hij bij God geen kind van Hem alleen zal laten in een hel.

Luister maar eens naar een broer van je uit 1563: [v/a 44].

2. Probleem: dát is de boodschap van de kerk, maar dít is de boodschap van de wereld: de hel is er voor losers. Losers zijn mensen die aan de onderkant zitten, de zwervers, de faillieten, de

zwakkelingen. Losers zijn vooral de anderen. Want: 'Ik red me wel. Geloof je me niet? Interesseert me niet... Kijk dan, man, naar mijn huis, mijn auto, mijn partner, mijn hond en mijn kinderen.' Als toevallig deze houding ook jouw houding is en je zit hier in de kerk, dan zou het fijn zijn als je dat eerlijk wilt erkennen (voor jezelf hoor, je hoeft niet op te staan, al mag het wel). Maar als de houding dat je denkt dat jijzelf jouw paradijsje hebt gecreëerd niet direct je eigen houding is, dan moet je ook even eerlijk zijn alsjeblieft. Vraag aan jou: ben je wel eens jaloers op die succesvolle mensen, die het maar mooi lukt iets van het leven te maken? Ja? Dan denk jij dus ook dat er twee categoriën mensen zijn: makers en losers. En het is ten diepste de laatste hun eigen schuld dat ze zijn waar ze zijn: in de hel. De hel is voor losers.

Dan wil ik je vragen om even over je schouder te kijken. Zag je hem niet al staan, vanuit een ooghoek? Een heuvel, een paal, een dwarsbalk, een man. Hij kreunt: 'Eli, Eli, lama sabachtani?' Geen huis, geen partner, geen hond. Heb je het lef om tegen Hem te zeggen: eigen schuld dat je daar hangt? En dan ook: heb je het lef om Hem aan te kijken en te zeggen dat jij veilig bent in je zelfgebouwde paradijsje? Voor jouw informatie: Hij is de Zoon van God, de Schepper zelf, die wel wat van paradijsbouw weet van huis uit. En Hij zegt: 'Dit moet eerst gebeuren.' Eerst de hel door. Zeg jij: 'Ik red mezelf wel.' Zegt Hij: 'Ik denk het niet.' Doe het dan ook niet.

Voor de duidelijkheid: het is het offer van Christus op Golgotha, dat deze wereld draagt. Ik vind het prima als je niet helemaal snapt hoe dat werkt, als je maar in Hem gelooft en in wat Hij voor je doet. Moet je horen, het spijt me oprecht als je moeilijk zit omdat je huis in waarde daalt of omdat je pensioen wordt afgeknepen. Maar zegt het je niet hoe dun de vloertjes zijn waarop we zelf ons welzijn bouwen? De hel discrimineert niet: iedereen is welkom. Om te voorkomen dat dat ons einde is bracht Christus zijn offer. Geef Hem je hart en deel wat Hij je aan moois geeft met Hem en met anderen. Dan ben je veilig als het moeilijk wordt. Je hebt je hart immers niet aan je mooie leventje gegeven, maar aan Hem.

Zo zeiden ze dat 450 jaar geleden: [v/a 43].

3. Blijft een vraag: waarom dan de dood? Als de hel alleen zijn is en bang zijn, dan komt de dood behoorlijk in de buurt. Dus: door Christus zijn we klaar met God, maar de dood komt voor ons allemaal. Maakt God hier niet een foutje? Vooropgesteld: zoals wel vaker schuiven we naar God toe wat we zelf te eng vinden om aan te raken. Ik zelf ben bang voor de dood. Ik merk dat omdat ik er liever niet te veel aan denk. Misschien merk jij het omdat je bang bent om te dichtbij een overleden

iemand te komen. Misschien ben jij ook wel niet bang voor de dood. Dan feliciteer ik je, maar ik vraag je ook even geduld met ons te hebben, als we stilstaan bij die dood als iets waar wij bang voor zijn.

Ik denk dat ik van God mag zeggen dat onze dood door Jezus' dood voor ons oneindig dun is geworden. Het is niet het hoogtepunt van eenzaamheid en godverlatenheid. Integendeel. We zijn in dit leven nooit zo dicht bij God als op het moment van onze dood. Wat ooit een vloek was en het bewijs dat het leven zonder God niet kan, ons sterven dus, is nu een deur geworden, een doorgang naar iets nieuws. Geen punt, een komma. En als je vraagt waarom dan toch nog die komma, dan denk ik dat het is omdat ons leven hier te gebrekkig en te aangetast is om zo maar te kopiëren in het nieuwe leven. Jouw verhaal gaat wel gewoon verder, maar er is even een adempauze. Maar het is een komma, geen punt.

In de belijdenis van de kerk: [v/a 42].

En ook: [v/a 41].

Van dat laatste is natuurlijk meer te zeggen. Zijn begrafenis heeft ook te maken met waarom christenen een duidelijke keus voor begraven maken, tegenover bij voorbeeld crematie. We doen dat omdat de Bijbel dan zegt dat we een lichaam zaaien. Dat weet je wel, hoe dat gaat, zaaien. Met je handen in de modder, een gat graven of een gootje trekken, zaad erin of die pit of wat dan ook. Grond dicht, mest erbij, water erover en geduld. Wat we begraven gaat iets worden wat je niet herkent. Grond dicht, gebed erbij, tranen erover en geduld. Iets abstracter: de Bijbel zegt ook dat we begonnen zijn als stof, materie, en door de Geest van God het leven ingeblazen kregen. Dat stof moet terug naar stof, materie naar materie, maar dat leven blijft bestaan en gaat een nieuwe vorm krijgen. Dat proces heeft Jezus versneld doorgemaakt; zijn graf.

4. En wat ook gezegd moet worden: het gaat om God. Wat ik bedoel is: het is vast prima om te kijken naar wat God doet rond Golgotha, rond lijden, rond dood, en dan te proberen het een logisch geheel te maken. Maar er is ook heel gewoon deze kant: dat precies wat God doet op Golgotha en in lijden en dood je juist vertelt wat volgens God het verhaal is. Je kunt vragen: Waarom is Christus begraven? Waarom moeten wij nog sterven? Waarom: neergedaald in de hel? Maar je merkt dat de antwoorden op die vragen geen constructies zijn die wij van beneden opbouwen, maar beginnen met het accepteren dat dit is wat God doet – en wat zegt het dan over God en over onszelf.

We lezen: [v/a 40].

Gods gerechtigheid en waarheid. Niet wij construeren wat goed en fout is voor God om te doen, maar Hij gaat zijn gang en die gang is recht. Niet wij zijn de maat van wat waar is en vals, maar telkens wanneer zijn Geest ons vertelt dat dit en dat de daden van God zijn, dan daagt de Geest ons uit in de sporen van God het patroon te ontdekken. Dat is ook precies waarom we Prediker 3 hebben gelezen, van dat er een seizoen is voor alles, een tijd om te baren en een tijd om te sterven. Voor ons een onmogelijke spagaat: het is het een of het ander. Nee, zegt de wijsheid van God. Ik houd ze bij elkaar. (Zie Christus.) En de conclusie is niet dat je maar berust omdat het lot gaat zoals het gaat, maar dat je de gerechtigheid en waarheid van God erin omarmt. Want dit zegt Prediker ook nog: 'Alles wat God doet, zo heb ik vastgesteld, doet hij voor altijd. Daar is niets aan toe te voegen, daar is niets van af te doen. God doet het opdat wij ontzag hebben.'

En dan mag je dit ook zeggen: 'Ik heb vastgesteld dat voor de mens niets goeds is weggelegd, behalve vrolijk te zijn en van het leven te genieten. Want wanneer hij zich aan eten en drinken te goed doet en geniet van al het goede dat hij moeizaam heeft verworven, is dat een geschenk van God.' Hoor je dat? 'Met moeite verworven.' Dat is niet de taal van de maker die zich verheft boven de losers. Dit zijn woorden van een mens die weet dat je mag werken in Gods wereld - en dat wat je dan in handen krijgt een cadeau is. Je iPad: made in Sion; je relaties: dankzij Golgotha; je leven: onderweg naar morgen.

5. Maar niet met je ogen dicht. Ik heb genoemd dat dat idee dat je je eigen leven in de hand hebt, dat dat lucht en leegte is. Je broers en zussen die niet zo geslaagd zijn als jij zijn geen losers, maar mensen die of ze het beseffen of niet God heel na aan het hart gaan. Nu hoor je wel geluiden dat het goed zou zijn wanneer het leven hier in Nederland nog moeilijker zou worden, economisch en ook wat betreft godsdienstvrijheid enzo. Want dan zou duidelijk worden wie er echt geloven en wie niet. Hoewel ik het punt begrijp, heb ik wel mijn aarzelingen bij zulke experimenten. Met Prediker laat ik dat liever aan God, die nabij kan zijn in tijden van bouwen en in tijden van breken. Maar ik wil wel graag dat je begrijpt dat de grootse vrijheid die jij hebt om zomaar God te dienen niet vanzelfsprekend is. Er zijn landen waar ze je leven een hel maken als je voor Christus uitkomt.

Vandaag is de zondag waarop we extra aandacht te hebben voor de vervolgte kerk. Daarom collecteren we vandaag voor Open Doors, een christelijke club die erop uit is onze onderdrukte

broers en zussen te bemoedigen en te helpen. Ik wil jullie het volgende verhaal doorgeven uit Noord-Korea:

Op school lezen kinderen alleen uit de boeken van de leiders. Dan moeten ze uit hun hoofd leren wat erin staat. Maar soms horen ze thuis iets anders. Joo Eun uit Noord-Korea vertelt daarover...

“Soms hoorde ik wel eens iets over de ‘opstanding’. Ik wist niet wat de opstanding was. Op school hoorde ik dat het geloof dat vertelde over de opstanding, heel slecht was.” Maar toen herinnerde Joo-Eun zich verhalen die ze thuis gehoord had, verhalen over een grote zondvloed, over het kruis en Maria. De vader en moeder van Joo-Eun vertelden haar deze verhalen. Christenen in Noord-Korea kunnen niet zomaar naar een kerk – dat kan alleen in het diepste geheim. Ze kunnen niet praten over de Here God, Jezus en de Bijbel maar moeten andere woorden gebruiken. Ze vertellen over een man die naar de aarde kwam en een heleboel goede dingen deed. Of over een man die de berg opklom en uit de lucht twee stenen tafelen kreeg met tien regels, de 10 geboden.

Soms horen de straatkinderen van Noord-Korea een verhaal over iemand die van hen houdt en voor hen wil zorgen. Dan leren ze dat de Here God van hen houdt en over hen waakt. Maar nog steeds hebben ze honger of zitten ze gevangen. Jong-Cheol was 11 jaar toen hij uit Noord-Korea ontsnapte. Maar hij ontsnapte en vluchtte naar China, een groot land naast Noord-Korea. In China mocht hij bij een gezin wonen dat hem eten en kleren gaf. Daar hoorde hij over de Here Jezus. Maar Jong-Cheol werd teruggestuurd naar Noord-Korea.. Toen kwam hij in de gevangenis. Een bewaker vroeg hem of hij geloofde in de Here Jezus. “Ja,” zei Jong-Cheol. Hij werd geslagen. Opnieuw vroeg de bewaker of hij geloofde in de Here Jezus. “Ja, dat doe ik!” zei hij. Hij kreeg een harde stomp in zijn buik. Jong-Cheol wilde niet liegen, ook al deden de bewakers hem pijn. Hij hield van de Here Jezus omdat hij de Enige was die voor hem zorgde. Jong-Cheol leeft niet meer, omdat de bewakers heel boos op hem werden en hem doodsloegen.

Maar Joo-Eun kon wel ontsnappen uit Noord-Korea en woont nu veilig ergens anders. “Als de Here Jezus zelfs een Noord-Koreaan kan redden, kan Hij iedereen redden. Ik wil zendeling worden en de hele wereld over Hem vertellen!”, zegt ze.

Over hoe het leven een hel kan zijn. En toch: uw genade is mij genoeg.

Amen.